

Hur deltagardemokratiska är e-förslagen?

En demokratistudie av inkomna e-förslag i Västerås stad

KATJA PALOVAARA

SAMMANDRAG

Arbetet undersöker hur invånare i Västerås stad blir delaktiga i beslutsprocessen med metoden e-förslag som en del av invånardialogen. Material är inkomna e-förslag, policy för invånardialog och riktlinjer för hantering av inkomna e-förslag i Västerås stad. Ett kvantitativt urval har gjorts på inkomna e-förslag utifrån ett högt engagemang i antal röster. En kvalitativ textanalys har sedan genomförts med ledord från deltagardemokratisk teori. Resultaten visar på att en ökad kunskap för invånarna gällande den politiska processen är begränsad eftersom återkopplingen inte helt motiverar varför beslut blir positiva eller negativa hos nämnd. De e-förslag som fått positivt beslut hos nämnd är med på en redan bestämd prioriteringslista eller skall utredas vidare och inkluderar inte deltagande av invånarna. Det ges inget besked om när e-förslaget skall genomföras eller hur invånarna vidare kan följa processen. Slutsatsen är att bristande motiveringar som påvisar invånarnas delaktighet i beslut kan göra att deltagandet minskar.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
1.1 Introduktion	1
1.2 Syfte och frågeställning	1
2 TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING	2
2.1 Teoretiska utgångspunkter	2
2.2 Elitdemokrati.....	2
2.3 Deltagardemokrati	3
2.4 Delaktighet och inflytande.....	5
2.5 Tidigare forskning.....	5
3 METOD OCH MATERIAL	8
3.1 Kvantitativ metod.....	8
3.2 Kvalitativ metod	8
3.3 Indikatorer och operationalisering.....	11
3.4 Avgränsning.....	11
3.5 Material	12
4 UNDERSÖKNING	13
4.1 Kommun och medborgare	13
4.2 Arbetet med invånardialog i Västerås stad	15
4.3 Västerås stads riktlinjer för e-förslag	18
4.4 Inkomna e-förslag Västerås stad	19
5 RESULTAT	24
5.1 E-förslag med inget eller negativt beslut	24
5.1.1 Förslag om samma område	24
5.1.2 Analys.....	24
5.1.3 Förslag om cykelbana	25
5.1.4 Analys.....	25
5.1.5 Barnomsorg.....	26
5.1.6 Analys.....	26
5.1.7 Undvika konflikt mellan skidåkare och vandrare	27
5.1.8 Analys.....	27
5.1.9 Basketplan	27
5.1.10 Analys.....	28
5.2 E-förslag med positivt beslut	28
5.2.1 Gång- och cykelbana	28
5.2.2 Analys.....	29
5.2.3 Belysning på cykelväg	29
5.2.4 Analys.....	29
5.2.5 Behåll Lajv	30
5.2.6 Analys.....	30
5.2.7 Framnäs	31
5.2.8 Analys.....	31

6 SLUTSATSER OCH AVSLUTANDE DISKUSSION.....	32
REFERENSER	35

1 INLEDNING

1.1 Introduktion

År 2014 införde Västerås stad en utvecklad form av invånardialog med målet att öka delaktigheten bland stadens invånare. Dialogen och kontakten med invånare i nya, mer direkta former uppkom efter att invånarna visat ett ökat intresse för att få vara med och tycka till (Åström, Jonsson & Karlsson, 2017). Trots satsningen för att öka inflytande och deltagande visar trenden ha blivit det motsatta. Istället för ökat deltagande med dialoger har antalet sjunkit i jämförelse av projektets början (Västerås stad, 2016, Rapport invånardialog och e-förslag, s.4). Arbetet med olika projekt och insatser för att öka medborgares deltagande är ingen ny företeelse, men under årens lopp har förväntningarna ökat. I stora drag har det sedan 1940-talet tillkommit nya idéer kring hur medborgarna kan medverka och utöva inflytande (Montin & Wikström, 2007, s.152). Invånardialogen skall skapa en öppenhet mellan kommunens arbete och invånarna, samt öka legitimiteten och transparensen. Men med det minskade deltagandet kan det ifrågasätta processens legitimitet och faktiska inflytande.

En vanlig åtskillnad är mellan indirekt och direkt deltagande. Det indirekta deltagandet avser bland annat röstning i kommunvalet och engagemang i något politiskt parti. På senare år har det argumenterats för mer direkt deltagande, särskilt i form av rådgivande kommunala folkomröstningar. Andra inslag omfattar i den medborgarorienterade förnyelsen är olika former av så kallad ”medborgardialog”, exempelvis medborgarnas förslagsrätt i fullmäktige och nyttjande av IT i demokratins tjänst (Montin & Wikström, 2007, s.153-154).

1.2 Syfte och frågeställning

Det som avses att undersökas är möjligheterna för invånare i Västerås stad att ha inflytande i beslutsprocessen. Syftet blir att se hur arbetet med e-förslag ser ut och hur det fungerar i praktiken som en metod för invånardialogen. Detta med koppling till politiskt självförtroende, ökat politiskt intresse och ökad politisk kunskap taget från en deltagardemokratisk teori.

Frågeställningen för undersökningen är:

- Hur väl uppfyller e-förslagen i Västerås stad ett deltagardemokratiskt syfte?

2 TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING

2.1 Teoretiska utgångspunkter

På ett ungefär betyder demokrati *folkstyre* eller *folkmakt*. En beståndsdel är alla människors lika värde och att de skall ha samma rättigheter. Man skall få tänka och tycka vad man vill i en demokrati med möjligheten att yttra sig öppet i tal eller skrift. De allra flesta demokratiska länder har så kallas representativ demokrati, vilket betyder att invånarna i regelbundna val väljer politiker som representerar dem och styr landet (Riksdagen, 2018).

Deltagardemokrati står i motsättning till det som kallas elitdemokrati. Elitdemokrati går ut på att välutbildade och välartikulerade beslutar. Spänningen mellan de två olika demokratiteorierna är ifall demokrati skall utgå från ett jämlikhetsideal eller ifall den är kompatibel med ojämlikhet mellan klasser, kön och etniska grupper. Enligt Sannerstedt och Jerneck (1994) pågår en förskjutning i Sverige från elitdemokrati till mer deltagardemokrati (Paldanius, 1999, s. 40).

2.2 Elitdemokrati

Länge har elitdemokratin varit dominerande, den garanterar politisk jämlikhet i och med att varje röstberättigad medborgare får rösta på den representant som man anser bäst kunna representera en tills nästa val. Held (2006) skriver att Schumpeters strävan var att skapa en teori som var mer realistisk till hur faktiska demokratier fungerar än tidigare demokratimodeller. Efter andra världskriget kom Schumpeters demokratiteori att spela en stor roll. Med demokrati som politisk metod menas institutionella uppläggningar för att komma till politiska beslut, lagstiftande och administrativa. Makten att fatta beslut överlämnas åt några särskilda gällande alla angelägenheter till följd av att de framgångsrikt fått folkets röster. Medborgarnas rätt var att periodiskt välja och tillåta regeringar som för deras talan. Det som argumenteras för i denna demokratisyn är att medborgarna har möjlighet att byta en regering mot en annan och ett skydd för att politiska beslutsfattare blir orubbliga. Med möjligheten att välja mellan åtminstone två vitt olika partiplattformar går det att kontrollera hot i form av tyranni (s.142-143).

Joseph Schumpeter beskriver demokrati som ett sätt som arrangerar att beslut kan fattas och inte ett mål i sig. Demokratin behöver skalas av på moraliska egenskaper. Alla regeringar diskriminerar i någon form en del av befolkningen (exempelvis har inte barn rösträtt). Det är

inte odemokratisk utan handlar om hur definitionen förklarar demos, folket. I alla moderna liberala samhällen godtar Schumpeter att alla vuxna skall ha rösträtt, men det innebär inte per automatik att alla kommer att utnyttja den rättigheten eller delta mer direkt i den politiska processen. Egentligen är det till fördel om majoriteten av befolkningen inte deltar, majoriteten är för irrationell, känslös och primitiva för att kunna fatta goda beslut. Folket styr inte, deras roll innefattar att välja de som skall göra det. Demokratin är ett system bestående av valda och tävlande eliter. Modellen med elitdemokrati argumenterar för en demokrati med lågt deltagande (Hoffman & Graham, 2015, s.105).

Demokratis definition som folkstyre är enligt elitisternas syn orealistisk. I industrialiserade stater kräver demokratin med nödvändighet begränsas till ett kontrollerat elitstyre. Fördelen med demokrati jämfört med diktatur är att eliterna tävlar om makten utan användande av våld. Två argument för det elitisterna kallar ”funktionell apati”, politisk likgiltighet, är att det skapar politisk stabilitet, dels att medborgaren är okunnig och oförmögen att kunna formulera genomtänkta politiska ståndpunkter (Beckman & Mörkenstam, 2009, s.24-25).

2.3 Deltagardemokrati

Aktuellt för undersökningen är en demokratiteori som vill uppmuntra medborgare att vara mer aktiva i politiska frågor som berör dem. Något som kan stärka den representativa demokratin är inslag av mer kontinuerligt deltagande av medborgare mellan val.

Deltagardemokratis inslag och framväxt i demokratiteori kan enligt Gilljam och Hermansson (2003) ses som en återkomst snarare än en innovation. Det var en reaktion mot den representativa demokratis sätt att fungera under 1960- och 1970-talen. Flera av teorins moderna förespråkare utser Jean Jacques Rousseau som den främsta inspirationskällan till deltagardemokratis ideal. Rousseau såg positivt till ett ökat deltagande i samhället eftersom det tycktes medföra att individen anpassades till en social och hänsynstagande medborgare för att leva i nära relation med andra. Deltagardemokratin motsätter sig att ett ökat deltagande leder till svårigheter eller ökad instabilitet att styra samhället. Medborgare är inte av naturen egenintresserade och okunniga. Medborgare skall ges möjlighet att delta i fler samhällsområden genom att förändra formerna för deltagande (s.126-127). På så vis utvecklades medborgarna till mer demokratiska och med möjligheter att utvecklas. I deltagardemokratisk anda ansågs det i högre grad undvika risker av sämre beslut, bristande stabilitet och svårigheter att styra samhällsutvecklingen (s.128). Demokratidebatten har

dominerats av tron att ett ökat deltagande mellan valen kan förnya den representativa demokratin. Den representativa demokratin kan antas stärkas på sikt med förhoppningen att medborgarna, tillsammans med andra, deltar i sammanhang som får stor betydelse för den egna vardagen. Det utvecklas ett politiskt intresse, ökat engagemang och ökad förståelse gällande det politiska livets svårigheter (s.125).

Olika utbildande effekter kan tillkomma från deltagande. Det råder en enighet berörande kvaliteter och egenskaper att det är av två olika slag. Det uppges dels bidra till en slags mental eller psykologisk effekt bland deltagarna. Detta i form av ett ökat *politiskt självförtroende*. Deltagardemokraterna avser med politiskt självförtroende en tro till den egna förmågan att vara med och påverka, och att den egna rösten betyder något. I den empiriska forskningen angående politiskt deltagande avses politiskt självförtroende varit en förklaring till ett högt deltagande. Med det kommer en känsla av att man kan påverka (Gilljam & Hermansson, 2003, s.128). Den andra effekten är ett antal mer praktiska, och demokratiska, egenskaper. Deltagarna lär sig helt enkelt hur man gör vid deltagande. Tre aspekter träder särskilt fram vid de utbildande effekterna. Först uppträder ett ökat *politiskt intresse* och en ökad *politisk kunskap*. Deltagandet antas leda till ett ökat intresse för vad som sker i den politiska processen och ökar kunskapen hos deltagarna om den politiska processen. En central skillnad går mellan att öka kunskapen om den politiska processen överlag, som förhållanden och procedurer berörande området man deltar inom. Utöver ökad kunskap och ökat intresse talas också om uppkomsten av *en mer allmänt reflekterande attityd*. Genom att delta tillsammans med andra antas man lära sig att anpassa sina önskemål efter andra medborgare, bortse från egenintresset och se saker ur ett allmänt perspektiv. Allmänintresset blir en alltmer vanligare referens (Gilljam & Hermansson, 2003, s.129).

Deltagardemokratin ser deltagande som ett mål i sig. Det skapar förståelse och demokratisk uppfostran. Det kan samtidigt ses som ett medel för att uppnå legitima och bättre beslut genom att medborgare själva medverkar i politiska beslutsprocesser mellan val. Denna demokratiteori drar inte en tydlig skiljelinje mellan det offentliga eller det privata (det vill säga det politiska systemet och omgivningen) (Montin & Wikström, 2007, s.149).

Kritik som riktats mot deltagardemokratins ideal är främst ur ett elitdemokratiskt perspektiv och gäller uppmuntrandet till politiskt deltagande mellan valen. Sådan form av deltagande

tenderar till politisk ojämlikhet, på grund av att det oftast är resursstarka grupper som påverkar politiken (Montin & Wikström, 2007, s.150).

2.4 Delaktighet och inflytande

Deltagande innebär mer än att rösta vid val, även om det ses som medborgares mest kraftfulla uttryck. I koppling till det ”dynamiska medborgarskapet” finnes tre huvudkomponenter i egenskap av deltagande, inflytande och delaktighet. Medborgarnas deltagande bör anses meningsfullt, berörda medborgares synpunkter skall tas på allvar och beslutsprocessen kännetecknas av respektfulla dialoger. För att fostras till demokrater krävs utrymme för reellt *inflytande*. Enligt principen om politisk jämlikhet skall varje berörd medborgare ha lika förutsättningar att påverka beslut om gemensamma intressen. Genom deltagande och inflytande kan *delaktighet* uppstå, vilket är medborgarandans övergripande kännetecken. Delaktighet nås genom goda erfarenheter av deltagande och inflytande. Till följd fordras tillgång till politiska processer som formar samhället på olika nivåer, det vill säga *insyn och öppenhet* (Montin & Wikström, 2007, s.151).

2.5 Tidigare forskning

Efter läsning av tidigare forskning visas ett mönster på en trend i representativa och västerländska demokratier att medborgare vill delta mer direkt i frågor på lokal nivå, efter en tydligare insikt om att tjänstemän beslutar i frågor som berör en i vardagen (Karlsson 2012). Det tillkommer alltfler sätt att uttrycka sig individuellt och sätt att visa sitt stöd till inkomna förslag. Digitala formulär finns i en eller annan form i alla europeiska länder. Verket är intressant ur ett politiskt perspektiv eftersom deltagarna ofta själva väljer att delta, visa stöd genom att signera ett förslag, lägga fram egna förslag och kan ha diskussioner på vissa plattformar. Under paraplybegreppet kallas dessa för *demokratiska innovationer* (Åström, Jonsson & Karlsson, 2017).

Det finns flera olika demokratiteorier och förutom de två teorier som nämns i teoriavsnittet nämns också ofta en tredje demokratiteori. Under senare år har en doktrin kompletterat elit- och deltagardemokratin, ofta kallad för deliberativ demokrati. I likhet med deltagardemokratin är idén och utgångspunkten att människor både kan och vill delta i diskussioner berörande gemensamma angelägenheter. Det går till och med att hävda att det politiska medborgarskapet innefattar en skyldighet att delta i det politiska livet. Tonvikten

läggs på formerna för det offentliga samtalet mellan medborgare. Frågorna i samtalen skall vara moraliska och etiska. Samtalen skall ske på jämlika grunder och varje argument skall tas på lika stort allvar. Dialoger bör karaktäriseras av öppenhet, jämlikhet, ansvarighet och att deltagarna faktiskt pratar med varandra. I bästa fall kommer man till ett stadie i vilken alla är överens, det vill säga konsensus. Är det inte möjligt kan majoritetens beslut i slutändan vara nödvändig men då skall alla möjligheter för att uppnå konsensus vara uttömda (Montin & Wikström, 2007, s.150).

Karlsson (2012) skriver att de representativa institutionerna i västerländska demokratier har varit under hårt ifrågasättande under en tid på bakgrund av minskat deltagande vid val, politiskt förtroende, partimedlemskap och identifikation. Sverige är inget undantag. En ofta föreslagen, men också ifrågasatt, strategi för att råda bot på det som visat sig under ett decennium är att politiska institutioner i representativa demokratier erbjuder alternativa former av politiskt deltagande genom deltagande initiativ. Kritiken har varit att det utgör ett hot mot politisk jämlikhet och potentiellt undergräver de politiska partiernas roll i den svenska demokratin. Trots det har deltagande initiativ uppmuntrats av svenska kommuner och starkt främjats av den svenska staten. Genomförandet av deltagande initiativ medför att ledamöter hålls ansvariga för politiska handlingar mellan val. Samverkan och uppmärksamhet från ledamöter och tjänstemän är i sig ett värde för medborgarnas deltagande. I och med att deras preferenser och förslag når valda representanter kan deras ansträngningar förväntas påverka politiska beslut. Det tyder på en funktion som är förenlig med samt bidrar till den representativa demokratins legitimitet.

Bua (2012) förslår i sin artikel att en gemensam funktion bland demokratiska innovationer är bristen på en agenda-setting funktion. Vad som hävdas är att demokratiska innovationer som inriktas på att sätta den politiska dagordningen kan fungera för att demokratisera politiken genom att medborgare ges ett verktyg för att kunna placera frågor på den offentliga dagordningen. Trots en uppfattad kris av brist på civilt engagemang som är synliga i västerländska demokratier på grund av minskat deltagande. Medborgare främjar alltmer nya former av deltagande, som är mer direkta eller medför delaktighet i beslutsfattande.

Direkt medverkan i demokratin blir viktigare för medborgare. Carman (2010) beskriver ett sjunkande förtroende för de styrande institutionerna, vilket har medfört nya former för att involvera medborgarna. Den nyare formen av deltagardemokrati vid skapande av policyn

medför, trots möjligheten att påverka, funderingar kring effektiviteten av policys samt om de ökar förtroendet för institutionerna. Det diskuteras om en minskning i traditionellt politiskt deltagande i takt med minskat politiskt stöd och känsla av tillhörighet till ett parti.

Deltagandet sker i fler former än endast det traditionella (bojkottning, demonstrationer, insamlingar etcetera.). Majoriteten av medborgare som skickade in förslag upplevde att deras ansökan hanterades rättvist. Däremot var mottagandet av resultatet/beslutet blandat.

Förtroende för det politiska systemet samt för institutionerna påverkas därför av förtroendet för insamlingar och förslag. Medborgare som var mer engagerade i politiken kände ett högre förtroende för systemet, främst för de institutionerna som hanterar policyn.

Åström, Jonsson och Karlsson (2017) refererar till Carman om att alltfler medborgare har blivit mer kritiska för hur deras demokratier fungerar. Politiskt deltagandet har förändrats från traditionella former som val och partier till mer direkta och individuella uttrycksätt.

Regeringar påstår att demokratiska innovationer kan främja ett ökat samarbete med systemet mellan institutioner och medborgare, och nivåer av förtroende hos allmänheten.

Samlingsnamnet *demokratiska innovationer* är ett försök av statliga organisationer för att öka medborgarnas deltagande i det politiska beslutsfattandet och inkluderar omröstningar, internetbaserade ansökningar, digitala formulär och frågeforum etcetera. Digitala formulär beskrivs som det mest framträdande verktyget, då den existerar i en eller annan form i alla europeiska länder. Verktyget är intressant ur ett politiskt perspektiv gällande demokratiskt förtroende eftersom deltagarna ofta själva väljer att delta, visa stöd genom att signera ett förslag, lägga fram egna förslag och kan ha diskussioner på vissa plattformar. Det är ett nytt sätt att påverka förändringar på en policy. Digitala förslag som uppnår ett visst antal signaturer skall i institutioner eller ansvarig avdelning ses över, tas med på dagordningen, presenteras ett formellt svar som är offentligt på hemsidan. Enligt konventionell kunskap leder tillfredsställelse av deltagande processer till ökat förtroende.

Diskussionen kring demokrati och utformningen av den är omtvistad. Hur den representativa demokratin får fler tillägg i sig för att uppmuntra mer deltagande formulerar Nilsson (2005) i sin avhandling att demokratin bygger på medborgares deltagande, utan deltagandet finns ingen demokrati och blir meningslös. Ett allmänt deltagande är i grunden ett uttryck för politisk jämlikhet. Folkvalda och politiska partier förverkligar folkviljan, men också via förvaltningar och tjänstemän där politiska beslut omvandlas från idéer till faktisk politik. Rättsväsende, det sociala trygghetssystemet, kommunikationer och övergripande regleringen

måste hanteras av representativa organ på nationell nivå. Det finns inte direkt ett annat sätt att organisera frågor som påverkar miljontals människor. Förespråkare av deltagardemokrati förnekar inte den representativa demokratin som en nödvändighet utan hellre att medborgarna i möjligaste mån, i lämpliga frågor och på lämplig nivå, dessutom mellan val bör medverka i det politiska beslutsfattandet. Viktigt är också att se deltagandets eventuella svaga sidor och medföljande risker. Det kan leda till orättvisa, förtryck, övergrepp, övertramp och ineffektivitet.

3 METOD OCH MATERIAL

3.1 Kvantitativ metod

Med kvantitativ menas att undersökningen baseras på likvärdiga och jämförbara uppgifter om många analysenheter. Uppgifterna för dem kan uttryckas och analyseras med numeriska värden. Uppfattningen att skillnaden mellan kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys handlar om skillnaden mellan att räkna och tolka är inte helt korrekt. Tvärtom innebär en kvantitativ innehållsanalys vanligen att innehållsliga enheterna först måste tolkas för att det skall vara möjligt att placera dem i rätt kategori (Esaiasson m.fl., 2017, s.198-199).

På Västerås stads webbsida finns det tillgång till en väldigt stor mängd e-förslag som inkommit och publicerats. Med alla e-förslag har ett kvantitativt urval skett, syftet är att se vilka e-förslag som skapat ett stort engagemang och som fått väldigt många röster jämfört med andra e-förslag. Undersökningen började med att göra ett urval genom att se över de e-förslag som fått hundra röster eller mer över alla år, gränsen för att de skall tas vidare. Sedan har ett kvantitativt urval gjorts med de e-förslag som stack ut från mängden eftersom de fått betydligt fler röster än andra e-förslag. När detta urval genomförts kategoriseras e-förslagen i de som fått negativt eller inget beslut hos nämnd och de som fått positivt beslut hos nämnd.

3.2 Kvalitativ metod

När e-förslagen med markant fler röster tagits ut och kategoriserats kommer en djupare analys att utföras på de e-förslagen utifrån en deltagardemokratisk teori. Kvalitativ textanalys är enligt Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns och Wängnerud (2017) en systematisk och noggrann läsning som tar fram texters väsentliga delar. Helheten i texten är vad forskaren vill hitta i kvalitativ metod. Det forskaren letar efter i innehållet kan redas ut genom en intensiv läsning av texten med hjälp av analytiska verktyg. Vid tillämpande av kvalitativ textanalys är intresset ofta att finna meningar och meningsskapande processer. Utgångspunkten är vanligen

inte att mening är individuell utan att den är social, också kallad ”intersubjektiv”, skapad i interaktioner och av aktörer. Det är en gemensam tolkning vari människor delar ungefär samma begreppsvärld och förståelse i tolkningen av världen. Det finns utrymme att utmana, omtolka och också missförstå idéer. Mening och idéer är i princip alltid i rörelse och förändring (s.211-212). Boréus och Bergström (2018) beskriver *intersubjektivitet* som att forskare oberoende av varandra tillämpar samma material och kommer fram till identiska resultat (s.40). Det är baserat på ett ideal och kan ofta anses vara omöjligt att uppnå i samhällsvetenskapliga studier, eftersom individer tolkar mänskliga aktiviteter och fenomen på olika sätt. För att forskningen skall uppnå god trovärdighet ställs det höga krav på välmotiverade metodverktyg, så kallad transparens (s.41).

Med ”*innehållsanalys*” hänvisar Bryman (2002) till egenskaperna objektivitet och systematik. Objektivitet innebär att på förhand specificera och att det tydligt framgår hur kategoriseringen skall gå till, för att undvika att forskarens personliga värderingar kan komma att påverka processen. Systematik innefattar att regler tillämpas metodiskt för att så gott det går undvika skevhet samt felkälla. Innehållsanalysen beskrivs ofta som en objektiv analysmetod eftersom det är lätt att förklara urvalet vilket gör replikering och uppföljningsstudier enkla att genomföra. Den är också en icke-reaktiv metod, en metod i vilken de som studeras inte påverkas av forskarens närvaro. För att utföra en så bra innehållsanalys som möjligt kan tre kriterier vara till grund vid bedömning av valda dokument; det första kriteriet är *autenticitet*, att dokumenten verkligen är vad det utger sig för att vara. Andra kriteriet är *trovärdighet*, om det finns grund att dokumenten inte förfalskats eller förvrängts. Det tredje kriteriet är *representativitet*, om dokumenten som studeras är representativa för alla andra relevanta dokument (s.203). Dokumentet i sig kan stå för en del bakomliggande sociala mönster och bruksvärden. Följaktligen kan dokument vara lika intressanta på grund av vad de utelämnar som på grund av vad de innehåller (May, 2013, s.234-235).

Att analysera något är att identifiera och undersöka dess beståndsdelar skriver Bergström och Boréus (2018). Textanalytiska ansatser handlar om att studera olika delar av texter (s.24). Särskilt relevant för tolkning av texter inom samhällsvetenskapliga studier finns några centrala element: texten, den diskurs som texten är en yttring av, i vilken kontext som den förekommer i, textens avsändare, textens huvudmottagare eller huvudadressater och slutligen

forskaren som är den tolkande analytikern. Ett sätt med tolkningsstrategi är användandet av speciella verktyg eller tolkning med speciella syften (s.31).

Ofta benämnt exempel i kvalitativ forskning är "*grounded theory*", som menas med en teoribildning på empirisk grund. Man låter teoretiska idéer förklaras utifrån den data som samlas in. En teoretisk ståndpunkt kan formuleras under forskningens gång och bildar underlag för vidare insamling av data i syfte att pröva den teoretiska ståndpunkten, just växlandet mellan teoriprövande och datainsamling är framträdande drag i grounded theory (Bryman, 2002, s.254-255). Kvalitativa forskare påverkas mer av tolkningssynsättet och rapporterar deskriptiva detaljer vid utförda studier. Det som är aktuellt i undersökningen måste tolkas i en kontext och ett sammanhang (Bryman, 2002, s.263-264).

Med generalisering skriver Esaiasson m.fl. (2017) att forskningen bör eftersträva att uttala sig om det allmängiltiga och inte om det unika eller specifika. Vi uttalar oss om regelbundenheter, mönster och återkommande sammanband. Det görs två vetenskapliga antaganden: dels att det kan finnas meningsfulla, återkommande mönster samt regelbundenheter i verkligheten och dels att det finns en möjlighet för att uppnå kunskap om regelbundenheter och mönster (s.28).

Västerås stad är en kommun som enligt Statistiska centralbyråns (2018) beräkning hamnar på sjunde plats baserat på folkmängd över kommuner i Sverige. Med en sådan folkmängd kan kommunen anses vara relativt stor och ett intressant studieobjekt för att se hur e-förslag uppmuntrar till högre deltagande och inflytande med syftet att stärka den lokala demokratin. Västerås stad med befolkningmängden utgör en av de större kommunerna i landet och resultaten kan gå att generalisera till fler kommuner i Sverige som också använder sig av öppna digitala förslagsmetoder som ett sätt att öka kommuninvånarnas delaktighet i beslutsprocessen. Urvalet är att välja de e-förslag som fått väldigt många röster jämfört med andra e-förslag över alla åren för att i så stor mån som möjligt få en rättvis bild, sedan se hur processen och återkoppling är tillgängliga för invånarna att vara delaktiga och få ökad kunskap om hela processen fram till ett fattat beslut. Med informationen som finns i koppling till e-förslagen och utefter ledorden politiskt självförtroende, politiskt intresse och politisk kunskap från den deltagardemokratiska teorin se vad som sker i praktiken med grund på vad Västerås stads policy och riktlinjer säger skall ske i processen med e-förslag.

3.3 Indikatorer och operationalisering

Till undersökningen är det viktigt att arbeta med begrepp som är väldefinierade. Vanligast vid definiering av begrepp är att sätta fast gemensamma egenskaper (teoretisk definition) eller genom listade exemplifieringar av de fenomen som hör dit. Precisering tydliggör vad som ryms och vad som inte ryms under begreppet. Sedan hör det även till att konstruera operationella indikatorer, det vill säga formulerade anvisningar om hur mätningarna skall genomföras (Esaiasson m.fl., 2017, s.22). En indikator är sålunda något som tänks ut och används som om det vore ett mått på begreppet. Det uppfattas som ett indirekt mått på begreppet, exempelvis som mätning på arbetstillfredsställelse eller intelligenstag (Bryman, 2002, s.83).

Indikatorerna som tillämpas i undersökningen för att mäta ifall metoden med e-förslag slutligen leder till delaktighet är i stegen med teoretiska begrepp från deltagardemokratin. Inledningsvis har invånare i Västerås stad ett *politiskt självförtroende*, det vill säga en tro till den egna förmågan att kunna vara med och påverka, att den egna rösten betyder något. Med denna känsla bestämmer sig en invånare för att skriva ett e-förslag som skickas in enligt möjliga sätt utefter Västerås stads riktlinjer. De som röstar på e-förslagen har också ett politiskt självförtroende, de kan göra sin röst hörd och vara med i processen genom att rösta för att antingen visa stöd eller inte visa stöd till pågående e-förslag. Hos förslagsläggare och de som röstar på e-förslag finns ett *politiskt intresse*, med deltagandet genom att lämna ett e-förslag eller rösta på e-förslag leder det till ett ökat intresse för vad som sker i den politiska processen (exempelvis hur det tas vidare för handläggning och stegen för handläggning). Genom återkoppling och motivering av beslut efter handläggning av e-förslag ger det en ökad *politisk kunskap* om den politiska processen hos förslagsläggare och de som röstat. Detta blir ett sätt för Västerås stad att öka politisk kunskap hos invånare som deltar. Uppfylls detta kan det slutligen leda till *delaktighet*, genom goda erfarenheter av deltagande och inflytande. En återkommande fråga är hur det politiska självförtroendet potentiellt ökar eller sjunker som i sin tur påverkar viljan till grad av deltagande. Detta kopplas till Västerås stads policy för invånardialog och riktlinjer för hantering av e-förslag.

3.4 Avgränsning

Avgränsningen för arbetet är att undersöka hur deltagardemokratisk en del av den invånardialog som sker i Västerås stad är, nämligen möjligheten för invånarna att lämna e-

förslag. De år som undersöks är alla år som användandet av e-förslag funnits. Fokus är på de e-förslag som fått markant fler röster än andra förslag. Detta ger en helhetsbild för e-förslag som metod. Åren undersöks inte var för sig utan är genomgående en ihopsatt undersökning. Avgränsningen på de med avsevärt fler röster är för att se vad som har skapat ett engagemang och hur inflytande och delaktighet sett ut för invånarna. Undersökningen skall med koppling till de deltagardemokratiska utgångspunkterna se över arbetet med invånardialogen och om den främjar till mer inflytande för invånarna. Det är dokument som utgör den kvalitativa textanalytiska undersökningen för de valda åren, framtagna av Västerås stad. Information om e-förslag har också hämtats från kommunens webbsida enligt anvisningar från ansvariga avdelningar. Indelning av hur e-förslagen bedöms är utifrån de dokument och information som finns till förfogande. Huruvida ett ärende i exempelvis ett senare skede avslutats trots att ett e-förslag gått vidare eller faktiskt har implementerats efter att ha behandlats hos aktuell förvaltning, kanske inte är möjligt att avgöra i denna undersökning beroende på vad materialet återger.

3.5 Material

Undersökningen grundar sig på material bestående av litteratur och vetenskapliga artiklar via högskolans bibliotek. Material som används gällande Västerås stads arbete med e-förslag är mottaget direkt från berörd förvaltning om det inte funnits tillgängligt på Västerås stads webbsida. Det som utgör valet för material är dokument som skall spegla syftet och det arbete som Västerås stad utför, med vad bakgrunden är till att vissa metoder och verktyg tillämpas.

Utgångspunkten för material till arbetet är dokument från Västerås stad, ”Policy för invånardialog”, ”Riktlinjer för hantering av e-förslag” och ”Rapport invånardialog och e-förslag”. Alla e-förslag som finns med i undersökningen är de som finns tillgängliga på Västerås stads webbsida. Utöver det är hämtat material från Sveriges Kommuner och Landsting för att det är projekt som Västerås stad varit med i, också för hur medborgardialog och lokal demokrati förklaras. Information om befolkningsmängd och utförd medborgarundersökning för Västerås stad används från Statistiska centralbyrån. Vid innehåll av lag har det hämtats från regeringens webbsida.

Litteratur för teori, material och tidigare forskning är lånade på Mälardalens högskola och på Västerås stadsbibliotek. Den använda litteraturen är Beckman och Mörkenstam ”*Politisk*

teori”, Boréus och Bergström ”*Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*”, Bryman och Nilsson ”*Samhällsvetenskapliga metoder*”, Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns och Wängnerud ”*Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*”, Gilljam och Hermansson ”*Demokratins mekanismer*”, Held ”*Models of democracy*”, Hoffman och Graham ”*Introduction to political theory*”, May ”*Samhällsvetenskaplig forskning*”, Montin och Wikström ”*Moderna kommuner*” och Paldanius avhandling ”*Delaktighet, demokrati och organisationsförändring i skilda verkligheter: en kritisk ansats*”.

Vetenskapliga artiklar som visar på tidigare forskning är hämtade från Mälardalens högskolebibliotek på databasen ”Worldwide Political Science Abstract”. För sökandet användes filtret ”peer reviewed” med sökorden: ”democracy”, “democracy and accountability”, “democracy Sweden”, “local democracy”, “local democracy Sweden” och “democratic innovation”.

4 UNDERSÖKNING

4.1 Kommun och medborgare

Enligt 1 kap. 5§ första stycket Kommunallagen står att en medlem av en kommun är den som är folkbokförd i kommunen, äger fast egendom i kommunen eller ska betala kommunalskatt där (SFS 2017:725 Kommunallag).

En central beståndsdel i den svenska rättsordningen är offentlighetsprincipen, som innebär att allmänheten har rätt till insyn och tillgång till information om statens och kommunernas verksamhet (Regeringen, 2015).

Medborgarförslag innebär en rätt för den som är folkbokförd i en kommun eller i ett landsting att väcka ärenden i fullmäktige. Förslagsrätten tilldelas också barn, ungdomar och utländska medborgare utan lokal rösträtt. Den medborgerliga förslagsrätten syftar till att öka engagemanget i kommunalpolitiska frågor, vitalisera fullmäktige och locka fler åhörare. I och med det förväntas legitimiteten för den representativa demokratin stärkas (Montin & Wikström, 2007, s.157).

Sveriges Kommuner och Landsting (2011) framför att en god lokal demokrati är när medborgarna har förtroende för lokalpolitikerna. God lokal demokrati kräver en öppenhet, kommunen skall se till att medborgarna har bra och lättillgänglig information om vilken politik som förs, vilka tjänster som tillhandahålls och vilka rättigheter medborgare har (s.4). Av vikt är också rättssäkerheten, kommunens medborgare har rätt till insyn i de frågor som är viktiga för dem. Rätten för medborgaren är också att kunna klaga och att kommunen hanterar klagomål på ett bra sätt. Medborgarnas deltagande mellan valen är viktigt, tydlig information skall ges så att det framgår hur medborgare kan engagera sig. Exempel på deltagande kan vara medborgardialog, medborgarinitiativ till folkomröstning eller annat deltagande för att ge de förtroendevalda råd och synpunkter innan de fattar beslut. Ett bra demokratiskt tillvägagångssätt är att fatta beslut efter en öppen debatt. I en öppen debatt kan alla som har synpunkter delta. Sveriges Kommuner och Landsting anger att lokala medier och webbplatser kan vara lämpliga forum för sådana debatter (s.5).

Statistiska centralbyrån sammanställer varje år under höst och vår en medborgarundersökning med kommuner som önskar att delta. Av 81 kommuner var Västerås stad en kommun som under 2016 deltagit i denna undersökning, som genomfördes mellan den 5 september och den 8 november. Det gjordes ett urval på 1 200 personer i åldrarna 18-84, varav 34 procent besvarade enkäten. Helhetsbetygen mäts med tre specifika frågor, frågorna besvaras på en 10-gradig skala i vilken 1 är lägsta betyg och 10 är högsta betyg. Frågeområdenas resultat redovisas som betygsindex, som kan variera mellan 0 och 100. Ett betygsindex under 40 klassas som ”inte godkänt”. Gränsen för ”nöjd” går vid 55 och 75 eller högre tolkas som ”mycket nöjd” (Statistiska centralbyrån, 2016, s.1). Sammanställningen gällande hur medborgarna i Västerås stad ser på sitt inflytande i kommunen blev det sammanfattade betygsindexet 39, det så kallade Nöjd-Inflytande-Index (NII). Indelningen var baserad på information, kontakt, förtroende och påverkan. Det som resultatet påpekade är att förbättringar av betygsindexen Förtroende och Påverkan kan höja helhetsbetyget NII (Statistiska centralbyrån, 2016, s.15).

Med projekt Medborgardialog har Sveriges Kommuner och Landsting sedan 2006 arbetat med att ge stöd till medlemmarna genom att utveckla verksamheten med hjälp av medborgardialoger. Fokus i projektet är både demokrati- och effektivitetsutveckling. Bakgrunden är ett kongressbeslut som fattades 2011 baserat på den förändring som är framträdande av demokratin i Sverige. Över tid har valdeltagandet sjunkit, speciellt oroande

är de stora skillnaderna som syns mellan kommuner, områden och valkretsar. Färre blir medlemmar i politiska partier och förtroendemannauppdragen har blivit mer professionaliserade. Det har bildats fler lokala partier och koalitioner med många partier, som kan medföra att partipolitiken blir oklar för medborgarna (Sveriges Kommuner och Landsting, Bakgrund projekt Medborgardialog).

Enligt Sveriges Kommuner och Landsting (2015) är medborgardialog bredare än invånardialog i och med att kommunen, landstinget och regionen har möjlighet att involvera fler än de som bor inom det geografiska området. Det kan handla om att få med unga som går i kommunens skolor, näringsidkare som verkar inom ett geografiskt område, eller anhöriga till en berörd målgrupp etcetera. En god medborgardialog innebär att aktivt ta del av varandras synpunkter och perspektiv på en fråga med respekt för allas åsikter i samtalet. Medborgardialogen är också bredare än dialog som endast involverar kund/brukargrupper, civilsamhällesorganisationer eller dessa gruppers företrädare (s.10).

4.2 Arbetet med invånardialog i Västerås stad

Västerås stad har sedan 2012 ett beslut antaget i Kommunstyrelsen att utveckla dialogen med invånarna genom ett deltagande i SKL:s projekt *"Medborgardialog i beslutsprocessen"*. Projektets syfte var att producera nya former för invånarnas delaktighet och valmöjligheter genom att inkorporera invånarna i dialogen, styrprocessen och verksamhetsutvecklingen. Medborgardialogen skall ses som en del i styrprocessen. I medborgardialog fogas värderingar som råder bland invånarna samman med fakta som tjänstemän tar fram inför ett beslut. Ändamålet med medborgardialog är ett kompletterande för förtroendevalda med ett mer sammansatt underlag vid beslut. Under 2012 till 2015 deltog Västerås stad i projektet med SKL. År 2012 sattes en arbetsgrupp som ansvarade för utvecklingen av invånardialog i form av att utarbeta förslag till beslut och också stadens policy för invånardialog och e-förslag. Efter att utbildningar ägt rum under senare delen av 2014 lanserades e-förslag 2015. Policyn för Västerås stad säger att alla nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag skall, när det är möjligt, ta in invånarnas synpunkter i beslutsprocessen. Staden deltar vartannat år i SCB:s årliga medborgarundersökning och den visar på att om Västerås invånare ges möjligheter till delaktighet och påverkan så vinner staden också tillit och förtroende (Västerås stad, 2016, Rapport invånardialog och e-förslag, s.3-4).

I policyn för invånardialog står det att syftet med invånardialog är att i linje med stadens vision och strategiska plan tillvarata kommuninvånarnas kunskaper och erfarenheter för att utveckla Västerås. Med invånardialog som metod bevaras och utvecklas förtroende och tillit för de demokratiska processerna samt systemen. Det stärker kommuninvånarnas delaktighet och möjlighet att påverka den lokala samhällsutvecklingen. Policyn hjälper till att utveckla arbetssätt och arbetsformer som bidrar till öppenhet, delaktighet och transparens. Vidare i policyn framkommer hur dialoger skall kännetecknas, med ledorden:

- Ett respektfullt bemötande

”En aktiv dialog ska ske på ett respektfullt och förtroendegivande sätt. Kommunikationen ska kännetecknas av respekt och lyhördhet för individers åsikter och synpunkter. Hänsyn ska tas till olika målgruppers integritet.”

- Möjlighet för alla att delta

”Genomförandet av invånardialog ska präglas av respekt och hänsyn till olikheter, exempelvis kön, ålder och etnicitet. Metoderna ska formas med tanke på frågans art och målgruppers behov och förutsättningar. De som bjuds in till deltagande i dialoger ska återspegla befolkningssammansättningen.”

- Tydlighet

”Ramar och förutsättningar för dialogen ska vara enkla, korrekta, tydliga, innehålla saklig information och ge förutsättningar för egna reflektioner hos invånaren.”

- Öppenhet

”Deltagarna ska ges kunskap om dialogens syfte, hur dialogen och den fortsatta beslutsprocessen går till samt hur resultatet ska användas.”

- Återkoppling

”Då dialog med invånare sker vid förändringsarbete är kontinuerlig kommunikation särskilt viktig. Genom att säkerställa återkoppling i invånardialogen skapas goda förutsättningar för demokratiska processer.”

(Västerås stad, 2014, Policy för invånardialog, s.3)

Vad policyn vidare framför är att invånardialogen är ett komplement till det representativa demokratiska systemet och skall vara en del i stadens beslutsprocess. Det som avgör hur dialogen bäst förs är frågans art, så att dialogen bäst kan nå sitt syfte. Dialogen kan ske på olika sätt och med olika former eller grader av delaktighet. I samband med att beslutsunderlag i en aktuell fråga arbetats fram skall redovisning utföras av hur dialogen med kommuninvånarna har planerats, genomförts och på vilket sätt synpunkterna beaktats. Vid

direkt medverkan av kommuninvånarna i beslutsfattandet (medbeslutande) krävs särskilda politiska beslut (Västerås stad, 2014, Policy för invånardialog, s.4).

Under uppföljning framförs att arbetet med invånardialog i nämnder, styrelser och förvaltningar varit som mest aktiva under åren 2009-2011. Det har varit mindre aktivt under perioderna mellan åren 2012-2013 och 2014-2015. Uppföljningen baseras på enkät om invånardialog till förvaltningarna. För e-förslag har statistik använts från rutinen för publicering och handläggning av e-förslag. En negativ utveckling kan påvisas, antalet dialoger som beslutats av nämnder och styrelser har minskat i förhållande till det totala antalet genomförda dialoger. Under perioden 2014-2015 var det bara 19 procent av dialogerna som beslutades av nämnd eller styrelse. Jämfört med perioden 2009-2011 var motsvarande andel 54 procent. Det som gör resultatet negativt är att kommunfullmäktige i februari 2014 antagit en policy för invånardialog i vilken det uttrycker att samtliga beslut om dialog skall tas av nämnd eller styrelse som ett led i beslutsprocessen (Västerås stad, 2016, Rapport invånardialog och e-förslag, s.4).

Det finns flera skäl för en kommun att arbeta med invånardialog, exempelvis stärka demokratin och öka effektiviteten i kommunen. Stadens invånare bidrar med resurser i form av bland annat skatt till kommunens verksamhet, vilket är anledning till att de bör få ökad kunskap om och möjlighet att delta i dialogen om kommunens prioriteringar och utveckling. Ett större utvecklingsområde är skapandet av reella former för möjligt deltagande och påverkan. Frågor som innefattar en större typ av förändring för staden eller invånarna bör vara särskilt viktiga att föra invånardialog om (Västerås stad, 2016, Rapport invånardialog och e-förslag, s.6).

Det finns en lokal överenskommelse mellan Västerås stad och civilsamhället som gäller för åren 2018-2024. Civilsamhället består av föreningslivet men också diverse ideella organisationer. Den kallas för *LÖK:en* och är ett övergripande dokument kring samverkan mellan Västerås stad och civilsamhällets organisationer (Västerås stad, 2018, *LÖK:en*, s.2). Ett annat projekt är ”Tyck om din innerstad” som har föreläsningar, workshops och dialogkartor, besök, möten, webbenkät och dialog för att forma en gemensam målbild för Västerås innerstad (Västerås stad, Projekt Tyck om din innerstad).

4.3 Västerås stads riktlinjer för e-förslag

Västerås stad (2017) har riktlinjer för hantering av e-förslag (också kallad för e-petition). Ett e-förslag är en idé eller förslag från invånare till kommunen, och är en del i arbetet som Västerås stad för med invånardialog som går ut på att öka invånarnas möjlighet till delaktighet och inflytande som i sin tur stärker demokratin. Det är positivt att stadens verksamheter kan få bra förslag till utveckling och förbättring. E-förslagen bidrar till ökad öppenhet och transparens, alla kan följa e-förslagens gång. Med invånardialogen som en del i beslutsprocessen ges förtroendevalda ett bredare beslutsunderlag och utökad förståelse för hur invånarna kan engageras. Via ett e-formulär kan invånare lämna förslag på Västerås stads webbsida. Behöver invånare hjälp att fylla i det så kan medarbetare i stadshustrén och stadsbiblioteket bistå med hjälp (s.3).

Det finns angivna riktlinjer för hur Västerås stads process ser ut vid inkomna e-förslag. Stegen enligt riktlinjerna är:

1. E-förslaget kommer in via ett e-formulär och skapar automatiskt ett ärende i Kontaktcenters (vidare benämnt KC) verksamhetssystem. I de fall ett e-förslag inkommer på annat sätt (till exempel via webb, e-post, telefon, sociala medier eller pappersblankett) så registrerar KC detta manuellt i verksamhetssystemet.
2. Moderatoren (roll hos KC) bedömer om det inkomna förslaget uppfyller kriterierna för ett e-förslag. Visar det sig att förslaget inte uppfyller kriterierna (exempelvis att det är en synpunkt eller att det innehåller sekretessinformation) återkopplar moderatoren till förslagsläggaren enligt KC:s interna rutiner. Förslag kan inte heller lämnas i frågor som rör myndighetsutövning mot enskild, som till exempel bygglov eller bistånd. Förslag som inkommit eller tagits upp under de senaste 24 månaderna kommer inte heller att publiceras. Moderator kontaktar berörd förvaltning via myndighetsbrevlådan för att kontrollera om något liknande ärende har behandlats under de senaste 24 månaderna, eller om det förekommer andra hinder för att publicera e-förslaget. Återkoppling ska ske till moderator inom två arbetsdagar. Moderator följer upp med förvaltning om återkoppling inte sker i tid.
3. Om e-förslaget uppfyller kriterierna så publiceras det på Västerås stads webbplats där andra invånare kan rösta på och kommentera e-förslaget samt dela det vidare i sociala medier. E-förslaget ska publiceras på webben senast tre arbetsdagar efter att det har inkommit till Västerås stad.

(Västerås stad, 2017, Riktlinjer för hantering av e-förslag, s.3)

För att ett förslag skall tas vidare krävs 100 röster. Har detta uppnåtts skickas ärendet (med röster och kommentarer) vidare till berörd förvaltning via myndighetsbrevlådan, ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande i nämnd för vidare hantering. Efter 60 dagar inaktiveras e-förslaget med inkomna röster och kommentarer summeras samt registreras i KC:s verksamhetssystem. Har e-förslaget fått färre än hundra röster avslutas ärendet hos KC och återkoppling till förslagsläggaren sker (Västerås stad, 2017, Riktlinjer för hantering av e-förslag, s.4). Aktiviteten ”Invänta besked från nämnd” skall utföras inom 120 till 180 dagar (mellan fyra till sex månader) enligt en överenskommelse (Västerås stad, 2016, Rapport invånardialog och e-förslag, s.7).

Anledningar till att ett förslag inte publiceras kan vara att:

- Det finns formella skäl att inte behandla e-förslaget, som exempelvis en pågående parallell process, eller rättsprocess.
- Förslaget, eller ett snarlikt förslag, har inkommit och/eller tagits upp i nämnd under de senaste 24 månaderna.
- Förslaget bryter mot svensk lag, är diskriminerande eller på andra sätt olämpligt.
- Förslaget handlar om lagar och regler som riksdagen beslutar om och därför ligger utanför kommunens ansvar.
- Förslaget inte ligger på kommunens ansvar utan på en annan myndighet/ ett annat verk.

(Västerås stad, 2017, Riktlinjer för hantering av e-förslag, s.4)

4.4 Inkomna e-förslag Västerås stad

”Sedan starten i januari 2015 fram till mars 2016 har dryga hundratalet e-förslag inkommit.” (Västerås stad, 2016, Rapport invånardialog och e-förslag, s.7).

”Av totalt 187 inkomna förslag var 106 e-förslag och 81 ej godkända e-förslag. Ett icke godkänt e-förslag rör annan verksamhet än kommunal, är diskriminerande eller så har ärendet beretts under de senaste 12 månaderna.” (Västerås stad, 2016, Rapport invånardialog och e-förslag, s.8).

E-förslag som uppnår 100 röster skall tas vidare. På Västerås stads hemsida (Västerås stad, e-förslagslista) kan man rösta på förslag som är pågående och också se de som avslutats, både e-förslag med 100 röster eller fler, dessutom e-förslag som fått mindre än 100 röster. Några e-förslag sticker ut från mängden då de fått markant fler röster än andra förslag. Anledningar och grund för förslagen varierar, vissa har enligt befintlig status inte fått beslut fattat hos nämnd. En del har fått negativt beslut och några ett positivt beslut hos nämnd.

Förslag 1: Rubricerat "Trafiksäkerhet!" har ännu inte fått ett beslut publicerat.

Förslagsläggaren betonar att det på Öster Mälarstrands Allé råder en något kaotisk situation med bilar och motorcyklar som åker i hög hastighet. Det behövs farthinder så att inte vägen blir en sträcka för att gasa på. Förslagsläggaren har med många andra boende insett att det är en tidsfråga innan en olycka sker med allvarliga konsekvenser såsom dödligt utfall. Detta förslag har i röstning fått 436 röster för och 6 röster emot.

Förslag 2: "Inför farthinder på Öster Mälarstrands Allé" har fått 606 röster för och 634 röster emot. Det finns inget givet beslut till detta e-förslag på webbsidan. Framfört är att förslagsläggarna är en barnfamilj boende på Öster Mälarstrand som under sina fem år märkt av en kraftig ökning av trafik. Bilister kör över den tillåtna hastigheten på 30 kilometer per timme. Området är nytt och attraktivt som genererar till nyfikna som inte är boende i området, "det är många som "tar vägen förbi" för att titta". Oron är för olyckor och försämrade luft. Önskan är att kommunen inför farthinder.

Förslag 3: "Cykelbana från Rönnby till Skerike" innehåller önskan om en cykelbana från Rönnby till Skerike. Många barn likväl ungdomar har hittat till golfen. Att ta på sig golfbagen på ryggen och cykla längs Skerikevägen är inte optimalt enligt förslagsläggaren. Därför skulle en cykelbana över ån skapa många turer fram och tillbaka av vuxna och barn. Vid röstning har förslaget fått 416 för och 5 emot. Ett beslut har publicerats från nämnd som är negativt. I beskrivningen av beslutet står att Västerås är en kommun med stolt cykeltradition med en framtida ambition att fortsätta förbättra och utveckla kommunen för fotgängare och cyklister. Tekniska nämnden har sedan många år tillbaka en prioriteringslista över felade länkar i gång- och cykelvägnätet, sträckor där ny gång- och cykelväg behöver byggas för att binda ihop ett kontinuerligt nät. Den nämnda sträckan finns i dagsläget inte med i prioriteringsordningen. Förvaltningen kommer att ta upp föreslagna gång- och cykelväg på listan i en kommande

revidering av prioriteringsordningen. Åtgärdstakten beror på tillgängliga ekonomiska medel för investering.

Förslag 4: Många röster tycks e-förslaget ”Barnomsorg, 15 timmar under föräldraledigheten” fått med 520 röster för och 219 röster emot. Inledningsvis står det att det är en pappa till tre barn. Det är opraktiskt att barn endast får gå 15 timmar per vecka under föräldraledigheten, det förstör för barnen som vill leka med sina kompisar. Det är krångligt för barnen, föräldrar och för dagispersonalen som skall samordna allt. Förslagsläggaren skriver att i Sverige finns kommuner där syskon får gå 25 timmar per vecka. Förslagsvis önskas att syskonbarn får gå 25 timmar per vecka i Västerås. Beslutet från nämnd är negativt och i beslutet står det att förskolan skall ge god pedagogisk verksamhet i vilken omsorg, fostran och lärande bidrar till en helhet. Verksamheten skall vara ett komplement till familjen, föräldrarna har alltid huvudansvaret för sina barn. Det finns rättsliga krav på antalet satta platser. Arbetande och studerande får max 20 timmar per vecka, föräldralediga får max 15 timmar per vecka. En utökning med 10 timmar motsvarar drygt 210 nya heltidsbarn och för att fortsatt kunna garantera hög kvalitet skulle cirka 20-30 nya förskollärare och barnskötare behöva anställas. Detta skulle vara en kostnad av 9-13 miljoner kronor. Ekonomiskt finns inte möjlighet att öka närvarotiden för barn till föräldralediga.

Förslag 5: Ett e-förslag som fick 385 röster för och 2 röster emot är ”Cykelbana mellan Lycksta och Västerås”. Det som framförs är en önskan att anlägga en belyst gång- och cykelbana från Lycksta som ansluter till befintlig cykelbana och busshållplats, exempelvis vid ändhållplatsen Returvägen. Antalet permanentboende har ökat. Den väg som man får ta är den hårt trafikerade riksväg 56 som är förenad med livsfara. Med en gång- och cykelbana skulle det höja trafiksäkerheten, främja miljön och ge barn som vuxna möjligheter att ta cykeln till Västerås. Nämndens beslut är negativt och förklaras att Västerås är en kommun med stolt cykeltradition, med framtida ambitioner att förbättra och utveckla kommunen för fotgängare och cyklister. Vägarna som går till Västerås serviceorter är statliga vilket gör Trafikverket till väghållare. En kontinuerlig dialog förs mellan staden och Trafikverket angående byggnationer av gång- och cykelvägar till Västerås serviceorter. Ett exempel som nämns är år 2015 då en gång- och cykelväg byggdes till Örtagården där staden och Trafikverket delade på kostnaderna. Andra serviceorter önskar också en gång- och cykelväg till/från Västerås, och står i tekniska nämndens samt Trafikverkets framtida prioriteringslista över gång- och cykelvägar utanför tätorten. ”Vare sig Västerås stad eller Trafikverket kommer med

nuvarande förutsättningar att ha möjlighet att finansiera gång-och cykelvägar till serviceorterna inom de närmsta åren. Länstransportplanens ekonomiska utrymme är uppbundet till år 2019 och den enda satsning inom ramen fram till år 2020 som kan bli aktuell är cykelbanan till Tidö-Lindö”. ”Med nuvarande förutsättningar kommer det dock inte att byggas någon cykelväg till Lycksta inom överskådlig tid”. I kommande arbeten med uppdateringar av prioriteringslistan kommer önskemålet att tillsammans med andra objekt att vara med i underlaget.

Förslag 6: För e-förslaget ”Ny dragning av Bruksleden för att undvika konflikt mellan skidåkare och vandrare” var rösterna 411 för och 1 emot. Skrivet är att Bruksleden tidigare gått genom Rocklunda-skogen men förstörs på grund av nya konstsnöspåret. De som gillar att promenera, rasta hundar eller jogga vintertid har nyttjat Bruksleden för att inte inkräkta på pistade skidspår som IFK lägger men det går inte från december till mitten av april till följd av den mängd snö som snökanonerna producerat. För att undvika konflikt mellan skidåkare och övriga nyttjare bör det göras en ny dragning. Med ett negativt beslut från nämnd beskrivs det att tekniska kontoret under året kommer att undersöka möjligheterna för en ny dragning för att undvika konflikt mellan vandrare och skidåkare. Om och i så fall när det kan genomföras kan inte besvaras direkt innan en undersökning gjorts gällande möjligheter i terrängen och om ekonomin finns till det.

Förslag 7: I e-förslaget ”Basketplan på Lögastrand” är förslaget att bygga en basketplan på Lögastrand och ta bort en av de fyra volleybollplaner som finns. Det vore enligt förslagsläggaren trevligt att kunna spela basket på sommaren vid en strand och att fler kommer att spela eftersom det är en rolig sport. Rösterna var 307 för och 6 emot. Med motivering på det negativa beslutet från nämnd är med tekniska kontorets yttrande att volleybollplanerna på Lögastrand är väl använda. Det finns inga planer att ta bort en av dem och göra om till basketplan. Under året utvecklas Lögarängsområden i samarbete med projekt Ungdomsdialog, därför vill staden invänta idéer som kommer fram i samband med det innan planering kan komma till för en eventuell basketplan. En utredning kommer med utgångspunkt i förslag som kommer in via Ungdomsdialog och övriga förslag för området att sättas in i en övergripande utvecklings- och tidsplanering. Beslut beräknas tas under 2017.

Vidare är det e-förslag som med motivering fått ett positivt beslut hos nämnd:

Förslag 8: Till synes fick e-förslaget ”GC-Bana till Tidö-Lindö” många röster jämfört med andra e-förslag. Rösterna var 686 för och 3 emot. Önskan i e-förslaget var att bygga en ”GC-Bana” (gång- och cykelbana) från Enhagen till Tidö- Lindö. Vägen är hårt trafikerad med en hög hastighet. En gång- och cykelbana skulle tillföra högre säkerhet åt gående och cyklister. Fler än Tidö-Lindö får möjlighet att ta sig in till staden med cykel, bland annat Fullerö, Eriksbo och Gångholmen. I ett positivt beslut från nämnd uttrycks att Västerås stads målsättning är att fler skall cykla och att de som cyklar skall fortsätta. Vägarna som går till Västerås serviceorter är statliga och Trafikverket är väghållare. Om det finns ett kommunalt intresse för gång- och cykelåtgärder görs dessa gemensamt. I december år 2011 beslutade tekniska nämnden om prioriteringar för gång-och cykelvägar runt Västerås. Prioritet ett var gång-och cykelvägen Västerås tätort-Örtagården, som byggdes 2015. För gång-och cykelväg Västerås tätort-Tidö-Lindö var prioritering två. Utifrån nu gällande beslut i tekniska nämnden har cykelbanan Tidö-Lindö högsta prioritet. Västerås stad inleder en dialog med Trafikverket gällande prioritering och finansiering, med sikte på att komma överens om gemensam finansiering och byggande år 2020 alternativt så snart som möjligt efter det.

Förslag 9: ”Belysning på cykelvägen till Irsta” tog sig en bra bit över kravet för att förslaget skulle tas vidare. Rösterna resulterade i 448 för och 2 emot. Förslagsläggaren skriver att det saknas belysning på vägen mellan flyget och Irsta, många irstabor cyklar dagligen in till stan under sommarhalvåret. Att cykla den sträckan mellan oktober och mars tidig morgon och eftermiddag är förenad med fara. Det är kolsvart och hög risk för att bli bländad av mötande trafik. I det positiva beslutet från nämnd framkommer att sträckan är med som kartlagt behov och att inkomna kommentarer tas med i det fortsatta arbetet.

Förslag 10: E-förslaget ”Behåll lajv på Östra Holmen” fick 413 röster för och 13 röster emot. Förslaget var ”Lägg inte ner sommarkollet lajv på östra holmen”. Publicerat beslut från nämnd är positivt med motivering att lajven på Östra Holmen innan 2015 var en verksamhet som beställdes av LajvVerkstaden från Barn- och ungdomsförvaltningen via fritidsverksamheterna. Enligt ett besked inför 2015 gick det inte längre. Efter e-förslaget och andra reaktioner har frågan diskuterats i olika sammanhang. Sommarlovs-lajv har utförts på Östra Holmen både 2015 och 2016. 2015 möjliggjordes lajven på grund av att flera förvaltningar hade ekonomiskt utrymme för att samarbeta om finansieringen. 2016 kom finansiellt bidrag från staten för att kunna ordna sommarlovsaktiviteter för barn mellan 6 och 15 år. Tidigare har inte lajven varit en del av verksamheterna, det finns inte pengar i budgeten

för det. Bidraget från staten för sommarlovsaktiviteter är nödvändigt för att kunna beställa lajv på Östra Holmen också år 2017, besked om bidrag kommer i januari. Ifall det blir positivt finns en möjlighet för LajvVerkstaden att ansöka om att få genomföra lajv.

Förslag 11: Med 303 röster för och 8 röster emot gick e-förslaget ”Framnäs” vidare med ett positivt beslut från nämnd. Vad e-förslaget innehöll var en önskan att ”Bevara Framnäs precis som det är, med tennisbanor, gräsäng och stora träd. Ett mycket värdefullt område alla årstider och en oas för alla som stannar i stan på sommaren”. Ytterligare i beskrivningen av beslutet uttrycks att det tekniska kontoret inte har planer på en förändring i området.

5 RESULTAT

5.1 E-förslag med inget eller negativt beslut

5.1.1 Förslag om samma område

Förslag 1 och förslag 2 berör båda samma område (Öster Mälarstrands Allé) och i båda framförs samma problematik med ökad trafik och hög hastighet. I e-förslagen ges önskan om att placera ut farthinder för att råda bot på problematiken. Något som skiljer sig åt är att ena e-förslaget fått fler röster emot, det fick 606 röster för och 634 röster emot. Det andra förslaget fick 436 röster för och 6 röster emot.

5.1.2 Analys

Ingen av förslagen har fått ett beslut publicerat ännu. Detta gör det svårt för invånarna som har ett politiskt intresse för vad som sker i den politiska processen, hur processen har gått till och hur det behandlats hos nämnd. Eftersom det inte finns någon form av återkoppling brister en ökad politisk kunskap om den politiska processen som kan förmedlas till hur e-förslagen bedöms och varför. Med att förslagsläggarna och de som röstat visat ett politiskt självförtroende med att skriva ihop e-förslaget och med att rösta, eftersom de har en tro till den egna förmågan att kunna vara med och påverka minskar det delaktigheten för invånarna. Det lämnar förslagen ouppklarade vilket kan påverka en vilja till ökat deltagande negativt. En kritik som nämndes för den deltagardemokratiska teorin är att resursstarka grupper kan få ett övertag vilket leder till politisk ojämlikhet. Det kan vara boende som diskuterat problematiken och bestämt sig för att skriva e-förslag, dessa är väldigt liknande till varandra. Ett förslag skriver också att tillsammans med andra boende har ämnet diskuterats och det är

en gemensam förståelse för eventuella olyckor. I båda förslagen framgår att det är boende i området som skrivit e-förslagen. Båda har också fått väldigt många röster för, förslagsläggarna kan ha fått bred räckvidd genom att nå ut till många och lyckats samla röster. Motsatsen kan vara e-förslaget som fått fler röster emot än för.

5.1.3 Förslag om cykelbana

Två av e-förslagen med negativt beslut hos nämnd berör cykelbanor, förslag 3 och förslag 5. Ena förslaget önskar en cykelbana från Rönaby till Skerike. Många barn och ungdomar har hittat till golfen men att ta på sig golfbagen och cykla längs Skerikevägen är inte optimalt. En cykelbana skulle skapa många turer fram och tillbaka. Rösterna var 416 för och 5 emot. Beslutet från nämnd är negativt. Tekniska nämnden har en prioriteringslista över sträckor där ny gång-och cykelbana behöver byggas för att uppnå ett kontinuerligt nät. Den nämnda sträckan finns inte med på prioriteringsordningen men kommer att tas upp i en kommande revidering. Åtgärdstakten beror på tillgängliga ekonomiska medel. Det andra förslaget önskar en cykelbana mellan Lycksta och Västerås. I röstning fick e-förslaget 385 för och 2 emot. Önskan är en belyst gång-och cykelbana som ansluter till befintlig cykelbana och busshållplats. Den väg som är nuvarande alternativ är förenad med livsfara. Med en gång- och cykelväg skulle trafiksäkerheten höjas, främja miljön och ge barn och vuxna möjlighet att ta cykeln till Västerås. I det negativa beslutet framförs kommunens stolta cykeltradition som skall fortsätta. Vägar som går till Västerås serviceorter är statliga vilket gör Trafikverket till väghållare. Andra serviceorter önskar också en gång- och cykelväg till/ från Västerås som finns med på den tekniska nämndens prioriteringslista. Men denna finns inte med och det finns inte utrymme att finansiera det inom överskådlig tid, önskemålet skall tas med i kommande uppdateringar i samråd mellan Västerås stad och Trafikverket.

5.1.4 Analys

Båda e-förslagen har mottagit många röster över den bestämda gränsen för att de skall tas vidare för handläggning. Det verkar vara många som velat delta och visa sitt stöd till de framlagda e-förslagen, vilket kopplas till ett politiskt självförtroende och en tro till den egna förmågan att kunna påverka. Båda e-förslagen har fått ett beslut som är negativt. Besluten framför en prioriteringslista som kommunen arbetar efter och ekonomiska begränsningar, vilket på ett sätt motiverar beslutet. Det är till fördel för invånarnas politiska intresse för vad som sker i den politiska processen och ökad politisk kunskap om den politiska processen. Det

kan ses som bristande att det inte framkommer hur prioriteringslistan kommer till eller att det bjuds in för invånarna som har det politiska intresset att få vara mer aktiva i den processen. Det ger inte en fullständig möjlighet till ökad politisk kunskap. Eftersom besluten motiveras med en redan bestämd prioriteringslista tycks invånarna inte vara delaktiga i beslutsprocessen utan förslagen skall tas med för kommande listor. En tydlig tidsram när det kan bli aktuellt nämns inte. En väg nämns som statlig vilket möjligen inte uppfyller kravet på att det är en kommunal fråga.

5.1.5 Barnomsorg

Förslag 4 framförde en önskan om att öka antal timmar som gäller för barnomsorgen vid föräldraledighet. Rösterna på e-förslaget var 520 röster för och 219 emot. Det är krångligt för barn, föräldrar och för dagispersonalen som skall samordna allt med 15 timmar per vecka under föräldraledighet. Önskan är att syskonbarn får gå 25 timmar per vecka. I det negativa beslutet uttrycks att en utökning med 10 timmar skulle motsvara drygt 210 nya heltidsbarn och för att fortsatt kunna garantera hög kvalitet på förskolans verksamhet skulle det krävas att cirka 20-30 nya förskollärare och barnskötare anställs. Detta skulle vara en kostnad på 9-13 miljoner kronor. I det rådande ekonomiska läget finns inte möjligheten att öka närvarotiden för barn till föräldralediga.

5.1.6 Analys

Det visar på ett högt politiskt självförtroende, en tro på egna förmågan att kunna påverka, eftersom det har skickats in ett e-förslag och många har tagit ställning till det som framförs. I beslutet kommer en tydlig motivering till det negativa beslutet, med en uppskattning på eventuella kostnader och att det är för att fortsatt kunna garantera en hög kvalitet på förskoleverksamheterna. Med den återkopplingen får invånarna med ett politiskt intresse för det som sker i den politiska processen en ökad politisk kunskap om processen, eftersom det tydligt framläggs hur det har överlagts för att behöva ge det ett negativt beslut. Vad som kan uppfattas som några få timmar blir en väldigt hög kostnad när det skall erbjudas till alla invånare i kommunen. En sådan tillkommande ekonomisk utgift är inte möjlig enligt utlåtandet.

5.1.7 Undvika konflikt mellan skidåkare och vandrare

Bruksleden har tidigare gått genom Rocklunda-skogen men förstörs på grund av det nya konstsnöspåret enligt förslag 6. Snökanoner har producerat en stor mängd snö som gör att de som promenerar, rastar hundar eller joggar vintertid som tidigare försökt att inte inkräkta på pistade skidspår inte längre kan undvika det. För att undvika konflikt mellan skidåkare och övriga nyttjare bör det göras en ny dragning. Rösterna på e-förslaget var 411 för och 1 emot. Med ett negativt beslut från nämnd beskrivs det att tekniska kontoret under året kommer att undersöka möjligheterna för en ny dragning för att undvika konflikt mellan vandrare och skidåkare. Om och i så fall när det kan genomföras kan inte besvaras direkt innan en undersökning gjorts gällande möjligheter i terrängen och huruvida ekonomin finns till det.

5.1.8 Analys

Ett engagemang visas med en tro till den egna förmågan av att kunna vara med och påverka. Förslagsläggaren har med många andra visat ett politiskt självförtroende i och med uppmärksammandet av en viss typ av konflikt som har försökts att undvikas, men som nu är ofrånkomlig. Med den återkoppling som finns uppmärksammas den problematik som framförs, men det ges ingen tydlig tidsram för när det kan komma att undersökas eller när vidare svar på det kan vara tillgängligt. För att ge svar på invånarnas politiska intresse för vad som sker i den politiska processen ger återkopplingen ingen större klarhet. En ökad politisk kunskap om den politiska processen är därav inte uppfylld för att ha en förståelse på vad som annars är kommunens mest aktuella prioritering. Det skall undersökas kring terrängen och om ekonomiska medel finns för detta. Delaktigheten för invånarna är inte tydlig med detta e-förslag.

5.1.9 Basketplan

I förslag 7 framfördes en önskan att bygga en basketplan på Lögastrand och ta bort en av de fyra volleybollplaner som finns. Förslagsläggaren skriver att fler kommer att spela eftersom det är en rolig sport. Rösterna för e-förslaget var 307 för och 6 emot. I det negativa beslutet från nämnd står det att volleybollplanerna är väl använda och att det inte finns planer på att göra om en av dem till en basketplan. I samarbete med projekt Ungdomsdialog utvecklas Lögarängsområden under året och staden vill därför invänta idéer som kommer i samband med dialogen innan planering för en eventuell basketplan. Förslag via Ungdomsdialog och

övriga förslag kommer utredas för att sättas in i en övergripande utvecklings- och tidsplanering.

5.1.10 Analys

Både förslagsläggaren och röstande på e-förslaget har visat en tro till den egna förmågan att kunna påverka, ett politiskt självförtroende. Det finns ett negativt beslut med motivering från nämnd. För det politiska intresset för vad som sker i den politiska processen och en möjlighet till ökad politisk kunskap om den politiska processen är svaret dels att volleybollplanerna är väl använda. Dels att det inte finns planer på att ta bort en volleybollplan för att göra om till basketplan. Detta anger inte hur kommunen gjort en bedömning om att de är väl använda. Det finns ingen återkoppling för att tänka på att göra om till en basketplan fastän det inkommit ett förslag om det, delaktigheten för invånarna är i det avseendet lågt. En tanke kring politisk jämlikhet skulle kunna vara att om det redan finns fyra volleybollplaner kanske det inte blir stor skillnad att göra om en av de fyra planerna till en basketplan, så att utbudet för sportutövande är större. Det som skulle tillkomma är en kostnad för kommunen för att göra om det till en basketplan. Något som däremot nämns är en process via Ungdomsdialog som skall vara till grund i utveckling av området, därför inväntar kommunen idéer och förslag från vad detta resulterar i. Den senare delen av beslutet kan ge en förståelse för vad som sker i den politiska processen och en ökad politisk kunskap om den politiska processen. Men vilka som inkluderas, hur man kan delta eller ta del av resultaten framgår inte helt. Resultaten med inkomna idéer skall enligt beslutet utredas och sedan sättas i en utvecklings- och tidsplanering som verkar vara för beslutsfattare att fastställa.

5.2 E-förslag med positivt beslut

5.2.1 Gång- och cykelbana

Förslag 8 fick 686 röster för och 3 emot. Det som förslaget innehöll var en önskan om att bygga en gång- och cykelbana från Enhagen till Tidö-Lindö. Vägen är hårt trafikerad med en hög hastighet. En gång- och cykelbana skulle tillföra högre säkerhet åt gående och cyklister med en möjlighet att kunna ta sig in till staden. Med ett positivt beslut hos nämnd uttrycks att Västerås stads målsättning är att fler skall cykla och att de som cyklar skall fortsätta. Vägarna till Västerås serviceorter är statliga med Trafikverket som väghållare. Under december 2011 beslutade tekniska nämnden om prioriteringar för gång- och cykelvägar. Vid det tillfället var

prioritering ett gång- och cykelvägen Västerås tätort-Örtagården som byggdes 2015. Efter nuvarande beslut har cykelbanan Tidö-Lindö högsta prioritet. Siktet är att med dialog komma överens om gemensam finansiering och byggande med Trafikverket till år 2020 alternativt så snart som möjligt efter det.

5.2.2 Analys

Det är väldigt många som engagerat sig i e-förslaget, som kopplas till ett politiskt självförtroende och en tro till den egna förmågan att kunna påverka. Ett beslut hos nämnd är positivt. För vidare information om vad som sker i den politiska processen, för invånarna som har ett politiskt intresse, och hur beslutet tagits, för att ge invånarna en ökad politisk kunskap om den politiska processen nämns en prioriteringslista som arbetats efter sedan år 2011. Då hade inte den föreslagna sträckan högsta prioritering, vilket den sedan har efter att tidigare högsta prioritering är byggd. Vad som framkommer är att prioriteringslistan är beslutad sedan innan metoden med e-förslag fanns. Med den återkopplingen är beslutet hos nämnd på e-förslaget som positivt något diffus om invånarna som engagerat sig faktiskt haft en delaktighet i cykelbanan som redan planerats och hur bygget kan tänkas att se ut. Det är inte heller färdigställt eftersom vägen är statlig och Trafikverket behöver gå med på byggandet. Siktet är på år 2020 eller så snart som möjligt efter det. Tidsramen för när det kan komma att ske eller hur invånarna kan följa arbetet finns inte tillgängligt.

5.2.3 Belysning på cykelväg

Förslag 9 tog sig en bra bit över den fastställda gränsen på 100 röster, med 448 röster för och 2 röster emot. Förslagsläggaren skriver att det saknas belysning på vägen mellan flyget och Irsta. Att cykla den sträckan mellan oktober och mars tidig morgon och eftermiddag är förenad med livsfara eftersom det är kolsvart med hög risk för att bländas av mötande trafik. Det som framgick från det positiva beslutet från nämnd är att sträckan är med som kartlagt behov och att inkomna kommentarer tas med i det fortsatta arbetet.

5.2.4 Analys

Det inkomna e-förslaget och antal röster visar på ett politiskt självförtroende. Många har valt att visa en tro till den egna förmågan att kunna påverka genom att stödja e-förslaget. Vidare brister det när återkopplingen kommer i att förklara vad som sker i den politiska processen för de med ett politiskt intresse och ge en ökad politisk kunskap om den politiska processen. För

invånarna som haft ett engagemang och med möjligheten som finns för att ge ökad politisk kunskap återfinns inget om processen eller hur vägen till ett positivt beslut sett ut. Det som framgår är endast att den sträckan som e-förslaget nämner är med som kartlagt behov, och att inkomna kommentarer kommer tas med i fortsättningen. Delaktigheten kan inte direkt utgöras av det inkomna e-förslaget, och inflytande för de som varit en del av att få förslaget vidare tycks inte finnas. En väldigt kort återkoppling som inte visar att det på något vis är invånarna som påverkat till ett positivt beslut hos nämnd. Deltagandet kan möjligtvis kännas betydelselöst och påverkar viljan till framtida deltagande negativt.

5.2.5 Behåll Lajv

Förslag 10 hade en önskan och det var "Lägg inte ner sommarkollet på Östra Holmen". För e-förslaget var rösterna 413 för och 13 emot. Publicerat svar från nämnd är positivt med motivering att Lajven på Östra Holmen har arrangerats av LajvVerkstaden från Barn- och ungdomsförvaltningen via fritidsverksamheterna. Enligt besked år 2015 gick det inte längre, men efter e-förslaget och andra reaktioner har frågan diskuterats i olika sammanhang. Sommarlovs-lajv har utförts både 2015 och 2016. År 2015 möjliggjordes det genom att flera förvaltningar hade ekonomiskt utrymme och kunde samarbeta. År 2016 kom finansiellt bidrag från staten för att anordna sommarlovsaktiviteter för barn i åldrarna mellan 6 och 15. Tidigare har det inte varit en del av verksamheterna och det finns inte pengar i budgeten för det. Bidraget från staten är nödvändig för att kunna beställa lajv år 2017, besked kommer i januari. Blir det positivt finns en möjlighet för LajvVerkstaden att ansöka om att få genomföra lajv.

5.2.6 Analys

Förslaget vill behålla sommarkollet med lajv och har därför med ett politiskt självförtroende, en tro av den egna förmågan att kunna påverka, skickat in ett e-förslag om det och det har de som röstat också visat på. Med ett positivt beslut från nämnd framgår en förklaring till hur det har arrangerats, och svårigheter som varit inför kommande år. Det har varit ekonomiska skäl som gjort att det kanske inte skulle kunnat arrangerats då det inte varit en del av verksamheterna. Efter e-förslaget har det uppmärksamats och diskuterats i olika sammanhang vilket löstes med att förvaltningar samarbetade för att finansiera det. Ett annat år kunde staten ge ett finansiellt bidrag. Denna återkoppling tillför en klarhet för invånare med ett politiskt intresse kring vad som sker i den politiska processen med hur stegen har gått till och hur det har anordnats. Med ett utförligt svar får invånarna en ökad politisk kunskap om

den politiska processen. Delaktighet kan på viss nivå märkas i och med att det nämns att ett e-förslag har gjort att frågan diskuterats i olika sammanhang. Slutet på återkopplingen gör dock det positiva beslutet en aning förvirrande. Det står att ett besked om statligt bidrag kommer senare som då avgör om tidigare arrangör av lajven kommer att kunna ansöka om att få genomföra det. Det är inget som är definitivt men det bedöms som ett positivt beslut.

5.2.7 Framnäs

Efter omröstning på förslag 11 var rösterna 303 för och 8 röster emot. Önskan i e-förslaget var ”Bevara Framnäs precis som det är, med tennisbanor, gräsäng och stora träd. Ett mycket värdefullt område alla årstider och en oas för alla som stannar i stan på sommaren”. Från nämnd är det ett positivt beslut med en återkoppling att det tekniska kontoret inte har planer på en förändring i området.

5.2.8 Analys

Något har skapat ett engagemang för detta e-förslag, det är många som röstat för vad som kanske kan tolkas mer som en synpunkt än ett förslag. Med detta har förslagsläggaren och de som röstat tagit ett initiativ med ett politiskt självförtroende, en tro till den egna förmågan att kunna påverka, för en önskan att bevara området som det är. I återkopplingen finns det inte så mycket nytt att tillföra ett politiskt intresse eller för ökad politisk kunskap. Vad som skett i den politiska processen och hur den sett ut för deltagare med ett politiskt intresse eller bidrag till en ökad politisk kunskap om den politiska processen är inte så omfattande. Beslutet är positivt med en motivering i att det inte finns några planer på förändring i området.

Invånarnas delaktighet till att det inte finns några planer, eller att de har ändrats på grund av e-förslaget framgår inte och därför har e-förslaget i sig självt antagligen inte tillfört något nytt. Det som e-förslaget handlar om är att i princip inte göra någonting, så det krävs inte några resurser eller insatt arbete från kommunen. Det blir något förvirrande att e-förslaget lagts ut för omröstning och något att ta ställning till, för att i nämnd också få ett positivt beslut. Kan tolkas som dubbla budskap i och med att invånare tror att det finns en eventualitet att det kan ske förändringar i området, men att det sedan inte visar sig vara en aktuell fråga i kommunen. Enligt syftet skall e-förslag vara förslag och idéer för att utveckla och förbättra, detta e-förslaget blir tveksamt till att uppfylla det syftet när det också genomgått stegen för hantering av inkomna e-förslag. Deltagande kan kännas meningslöst om man skall ta ställning till frågor som inte är aktuella.

6 SLUTSATSER OCH AVSLUTANDE DISKUSSION

Inledande frågeställning för undersökningen var ”Hur väl uppfyller e-förslagen i Västerås stad ett deltagardemokratiskt syfte?” med ledorden *politiskt självförtroende*, *politiskt intresse* och ökad *politisk kunskap*. E-förslagen som metod skall syfta till att stärka demokratin i Västerås stad. Det är en del av invånardialogen som enligt policyn utvecklar förtroende och tillit för de demokratiska processerna samt systemen. Det skall även ses som en del av stadens beslutsprocess. Invånardialogen går ut på att öka invånarnas möjlighet till delaktighet och inflytande.

Resultaten som framkom med de angivna indikatorerna var att det finns ett engagemang med e-förslag som metod. Invånare skickar in idéer och förslag rörande många olika områden med en tro till den egna förmågan av att kunna påverka, kopplat till ett politiskt självförtroende. Politiskt självförtroende visar också invånarnas deltagande genom att rösta på e-förslag. Med indikatorerna politiskt intresse och ökad politisk kunskap varierade resultaten på grund av att återkopplingen var olika i grad av utförlighet. Återkopplingen kunde inte alltid besvara det politiska intresset för vad som sker i den politiska processen som deltagandet medfört. I sin tur bidrog inte det till en ökad kunskap om den politiska processen. Dessa två komponenter samspelar mycket vilket gjorde att det ibland inte uppfylldes i en hög grad. När det i några fall inte fanns ett publicerat beslut kunde därför inte en ökad politisk kunskap finnas att få för invånarna. Ofta hänvisas det till bestämda prioriteringslistor. Mönster som framträder är att de e-förslag som fått negativt beslut inte varit med på prioriteringslistan. De e-förslag som fått positivt beslut är med på prioriteringslistan. Med positivt beslut är det ingen bestämd tid för när önskemålet skall förverkligas. Det finns ingen tydlig kännedom kring hur prioriteringslistorna kommer till och invånarna bjuds inte in i den processen. Både e-förslag med positivt och negativt beslut skall utredas och bedömas baserat på ekonomiska möjligheter för genomförande. I beslut framförs att e-förslag skall tas med i framtida arbeten men det anges ingen tidsram eller sätt för invånare att få information vid ett senare skede för uppföljning. Inflytande och delaktighet är inte framträdande i den aspekten. Detta kan sammantaget påverka det politiska självförtroendet som inledningsvis gjorde att invånare deltog och trovärdigheten för e-förslag som metod.

Vidare funderingar som uppstått är från bestämda riktlinjer för hantering av e-förslag och hur inkomna förslag skall uppfylla kriterier för att publiceras. Några nämnda anledningar som gör

att ett förslag inte uppfyller kriterierna och inte skall publiceras är att samma förslag, eller ett snarlikt förslag, har inkommit och/eller tagits upp i nämnd under de senaste 24 månaderna. Ett annat är att förslaget inte ligger på kommunens ansvar. Ytterligare ett exempel till att ett förslag inte uppfyller kriterierna är att det är en synpunkt.

Två e-förslag som var material till undersökningen berörde samma område och samma problematik. Det som var intressant var att ena e-förslaget fått fler röster emot, medan det andra e-förslaget fått fler röster för. I angivna riktlinjer för hantering av e-förslag framgår inte hur sådana utfall skall hanteras eller bedömas. En fråga ur demokratiskt perspektiv blir i det fallet om det bör tas vidare, för att det uppnått hundra röster, eller om det inte bör tas vidare eftersom majoriteten inte stöder det. Det framgår inte heller tydligt vad funktionen med att kunna rösta emot skall fylla. Ifall dessa inkommit tätt inpå varandra eller med mindre än 24 månaders mellanrum borde inte båda e-förslagen enligt kriterierna publiceras eftersom de liknar varandra. Kritik som framförs mot den deltagardemokratiska teorin och av tidigare forskning om en ökad, mer direkt form av deltagande är att det kan öka politisk ojämlikhet. Det kan också bidra till att resursstarka grupper kan påverka politiken. Båda e-förslagen har fått väldigt många röster på grund av att informationen om förslagen på något sätt spridits till många som uppmuntrats till att rösta. Lyckas flera förslag publiceras som liknar varandra kan en del få ett övertag på sina förslag.

Några e-förslag i undersökningen berörde vägar som i beslutet stod som statliga, men hade både positivt och negativt beslut. Det framfördes inte specifikt hur det fungerar med att kommunen ändå tar sig an att föra förslagen vidare, vilket kan uppfattas som förvirrande i och med att förslag som inte är kommunala inte uppfyller kriteriet.

Ett publicerat e-förslag innehöll önskan om att bevara ett område precis som det är. I beslutet som var positivt från nämnd stod det att det inte finns några planer på förändring i området. Eftersom det inte var en aktuell fråga och som bedömts utifrån alla steg i processen för e-förslag anses ett positivt beslut inte ge klarhet kring varför det publicerats för omröstning. Det uppfattas som en synpunkt, men eftersom många har engagerat sig för att rösta på förslaget går det att ifrågasätta vilken effekt en omröstning givit. Med dessa exempel kanske e-förslag som metod, med alla riktlinjer och kriterier, ändå inte kan garantera undvikande av att några förslag lyckas ta sig förbi och helt undvika orättvisa. Vad negativt och positivt beslut faktiskt

innefattar är inte tydligt och visar oftast inte på att deltagandet från invånare bidragit till beslutet.

E-förslag som metod har funnits i några år för invånarna. Med metoden kan det inte säkerställas att alla som röstar är invånare i Västerås. Den är öppen för i princip alla att skicka in förslag och idéer, exempelvis ungdomar. En grupp som kan exkluderas är de som inte är helt bekväma med teknologi, exempelvis äldre. Det framgår inte information på andra språk som exempelvis engelska för att inkludera fler invånare. Återkopplingen är inkonsekvent och ger inte alltid utförliga svar. Vissa kan få övertag på sina förslag om man har möjlighet att sprida och uppmuntra många till att rösta för att det skall tas vidare. Individer som ofta är inne på webbsidan kan påverka. Det är också möjligt att individer röstar oseriöst på e-förslag.

För framtida undersökningar kan en liknande studie undersöka om kommuner har formulerat olika syften med ett användande av digitala förslagsmetoder. Vad som också vore intressant är att vända på denna undersökning och se det utifrån kommuninvånarens uppfattning. En insikt under denna undersökning var också att det kan ses ur perspektiv med politisk jämlikhet, rättvisa och legitimitet. Att försöka operationalisera med de begreppen hade utökat hur delaktigheten och det politiska självförtroendet träder fram.

REFERENSER

Beckman, L., & Mörkenstam, U. (2009). *Politisk teori* (1. uppl). Malmö: Liber.

Boréus, K., & Bergström, G. (2018). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (Fjärde [omarbetade och aktualiserade] upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A., & Nilsson, B. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder* (1. uppl). Malmö: Liber ekonomi.

Bua, A. (2012). Agenda Setting and Democratic Innovation: The Case of the Sustainable Communities Act (2007). *Politics*, 32(1), 10–20.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9256.2011.01420.x>

Carman, C. (2010). The Process is the Reality: Perceptions of Procedural Fairness and Participatory Democracy. *Political Studies*, 58(4), 731–751.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2010.00840.x>

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad* (Femte upplagan). Stockholm: Wolters Kluwer.

Gilljam, M., & Hermansson, J. (2003). *Demokratins mekanismer* (1. uppl). Malmö: Liber.

Held, D. (2006). *Models of democracy* (Third edition.). Cambridge, England: Polity.

Hoffman, J., & Graham, P. (2015). *Introduction to political theory* (Third edition.). Abingdon, Oxon: Routledge.

Karlsson, M. (2012). Participatory Initiatives and Political Representation: The Case of Local Councillors in Sweden. *Local Government Studies*, 38(6), 795–815.
<https://doi.org/10.1080/03003930.2012.688036>

May, T. (2013). *Samhällsvetenskaplig forskning* (2. uppl). Lund: Studentlitteratur.

Montin, S., & Wikström, J. (2007). *Moderna kommuner* (3. uppl). Malmö: Liber.

Paldanius, S. (1999). *Delaktighet, demokrati och organisationsförändring i skilda verkligheter: en kritisk ansats*. Institutionen för pedagogik och psykologi, Univ., Linköping.

Regeringen. (2015). *Offentlighetsprincipen*. Hämtad 2019-03-27 från:
<https://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/det-demokratiska-systemet-i-sverige/offentlighetsprincipen/>

Riksdagen. (2018). *Demokrati*. Hämtad 2019-02-27 från:
<http://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/demokrati/>

SFS 2017:725. *Kommunallag*. Stockholm. Finansdepartementet K.

Statistiska centralbyrån. (2018). *Folkmängd, topp 50*. Hämtad 2019-03-30 från:
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/topplistor-kommuner/folkmangd-topp-50/>

Statistiska centralbyrån. (2016). *SCB:s Medborgarundersökning: hösten 2016. Västerås stad*. Hämtad 2019-03-18 från:
<http://barometern.vasteras.se/content/Vasteras-2016%20Rapport.pdf>

Sveriges Kommuner och Landsting. *Bakgrund projekt Medborgardialog*. Hämtad 2019-03-10 från:
<https://skl.se/download/18.33ccf562145ac94e998b4349/1400664093782/skl-om-projekt-medborgardialogs-uppdrag-bakgrund.pdf>

Sveriges Kommuner och Landsting. (2015). *Medborgardialoger: 250 exempel från Sverige*. Hämtad 2019-02-27 från:
<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-253-9.pdf>

Sveriges Kommuner och Landsting. (2011). *Underlag till demokratibarometern. God lokal demokrati: En plattform*. Hämtad 2019-03-18 från:
<https://skl.se/download/18.430f8b0b145ac911ed659436/1399636829389/skl-demokratibarometern-plattform-god-lokal-demokrati-2011.pdf>

Västerås stad, Antagen av kommunfullmäktige den 6 februrari 2014. *Policy för invånardialog*. Hämtad 2019-03-17 från:
<https://www.vasteras.se/download/18.5e8d74b614b07e41ca6da3/1421922699881/Policy%20för%20invånardialog.pdf>

Västerås stad, Beslutad av kommunstyrelsen 15 mars 2017. *Riktlinjer för hantering av e-förslag*.

Västerås stad. *e-förslagslista*. Hämtad 2019-04-05 från:
<http://flexitext.vasteras.se/eforslag/listview/3GLM?lang=sv>

Västerås stad, Stadsledningskontoret, 2016- 07-11. *Rapport invånardialog och e-förslag*.

Västerås stad. *Projekt Tyck om din innerstad*. Hämtad 2019-02-17 från:
<https://www.vasteras.se/kommun-och-politik/vasteras-utvecklas/innerstad.html>

Åström, J., Jonsson, M., & Karlsson, M. (2017). Democratic Innovations: Reinforcing or Changing Perceptions of Trust? *International Journal of Public Administration*, 40(7), 575–587. <https://doi.org/10.1080/01900692.2016.1162801>

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Box 883, 721 23 Västerås **Tfn:** 021-10 13 00
Box 325, 631 05 Eskilstuna **Tfn:** 016-15 36 00
E-post: info@mdh.se **Webb:** www.mdh.se